

(Jago) pa je svojo vlogo prepričevalno zatemnil z brezbožno zlobo. Celoto so ugodno dopolnjevali tudi ostali igralci.

Poslednja sezonska novost je bila Leharjeva opereta »Vesela vdova«, ki po svoji dunajski operetni značilnosti ni brez vrednot in je vsaj muzikalno zaradi neke tihe tankovestnosti prikupna. Uprizoritev je uspela, saj je bilo režijsko in glasbeno vodstvo v rokah Nika Štritofa, ki za uspeh svojega dela tvega vse in je tudi ob tej priliki dosegel, da sta v opereti oblikovala glavni vlogi — prvak drame Ivan Levar in primadona opere Zlata Gjungjenac.

To je kratek oris dela našega opernega gledališča v minuli sezoni, ki kaže znake resnega stremljenja, čeprav ne vzdrži trajne smeri nasproti pravim umetniškimi vrednotam, kar pa bi moral biti neomajni cilj, če hoče gledališče hoditi pot pravega umetniškega razvoja. Vilko Ukmar

Koncertna glasbena sezona 1935/36

Če se z bežnim pogledom ozremo na letošnjo glasbeno sezono, moremo ugotoviti predvsem pomanjkanje koncertov večjega obsega. Sicer smo od srca veseli velikega števila manjših in dobro pripravljenih koncertov, a zdi se, da preveč cepimo in trošimo svoje moči ter se izgublamo v nebistvenosti. Skrbni smo sicer v malem, a si premalo prizadevamo v velikem. Morda je tega neugodnega stanja krivo to, da nismo imeli letos nobene večje koncertne dvorane na razpolago; edina, ki je do sedaj prihajala za večje koncerte v poštev, služi drugim namenom, za koncertne namene jo je težko dobiti; po raznih predelavah je pa tudi utrpela toliko akustike, da vpliva koncert na poslušavca bolj deprimirajoče kot poživljajoče. Kot vse kaže, bo v prihodnji sezoni ta tehnična ovira odstranjena, nakar bo, upamo, tudi vse naše koncertno življenje dobilo večji razmah.

Najsvetlejša točka glasbene sezone je bil koncert Ljubljanske filharmonije, bodisi po sestavi sporeda ali po načinu izvajanja. Na sporedu so bile izključno le točke slovanskih skladateljev, ki smo jih deloma sicer v Ljubljani že slišali, druge, na pr. Šostakovičeva simfonija op. 10 in Osterčeva Passacaglia z zaključnim koralom so pa bile za Ljubljano novost. Posebno Šostakovičeva simfonija nam je odkrila nov svet: to je na zunaj umirjena, na znotraj pa silne napetosti polna skladba, podobna divji, pritajeno grozeči reki, ki pa sicer ne prekorači bregov. Skladatelj se z domisleki igra, v instrumentaciji je iznajdljiv, a obenem s sredstvi asketično varčen. Je sodoben, ali če hočete: moderen, pa brez prizvokov, ki se nam ob tej besedi nehote porajajo. Ima izrazit smisel z glasbeno lepoto, zato je tudi vtis celotne skladbe v vsakem oziru pozitiven. Filharmoniki, ki jih je vodil Lovro Matačić, so v posameznih skupinah in kot celota izvrstno muzicirali. Napovedali so še en koncert v tej sezoni, ki bi ga moral menda voditi Nikolaj Malko, a žal, po jesenskem koncertu nismo o filharmoniji nič več slišali.

Omembe vredni zborovski koncerti, po časovni zaporednosti gledani, bi bili naslednji: stoletnici rojstva Davorina Jenka je bil

posvečen koncert Glasbene Matice v novembru 1935. Nekatere Jenkove skladbe so našemu času že zelo odmaknjene, druge pa, v katerih se nam odkriva Jenko kot močna skladateljska osebnost, bodo še dolgo kljubovale zobu časa. — Na slavnostnem koncertu Jugoslovanskega novinarskega združenja so sodelovale kaj različne skupine in solisti, pa tudi spored je imel temu primerno zelo pestro lice. Kot so ti koncerti za občinstvo privlačni in združenju koristni, vendar se je iz čisto umetniškega stališča težje zanje ogreti, ker je na njih preveč zunanjih okolnosti, ki motijo notranjo zbranost. — Sodobne razrvanosti v glasbi sit in zgolj duhovno usmerjen poslušavec je pa prišel na račun pri koncertu zagrebških madrigalistrov. To posebno v prvem delu, kjer so nam poleg celotnega Obrechtovega pasijona po Mateju podali še nekaj skladb iz klasične dobe vokalne polifonije. Vedno boli človeka, da mora ob takih nastopih ugotoviti, da nimamo pri nas pri vsej obilici zborov niti enega, ki bi se posvetil temu sicer težkemu, a izredno hvaležnemu delu. Dirigenti vprizarjajo pravcati lov za skladatelji, skladbami in sporedi, tu pa leži neizrabljena ogromna literatura, ki bi dala zboru za nekaj let dela in mu zagotovila tudi lep krog poslušavcev. Zdi se, da se bo v prihodnji sezoni tudi v tem oziru obrnilo malo na bolje. — Sodobno usmerjen je bil koncert pevskega zbora Glasbene Matice v februarju. Osterc, Švara, Mosolov, Slavenski: vsi še živeči skladatelji. Mosolov je, po simfonični sliki »Železolitarna« sodeč, virtuozen skladatelj, spreten kopist, ki tehnično stran orkestra tako obvlada, da ga zna izrabiti za golo ilustracijo zgolj zunanjih pojavov, v tem primeru tovarniških šumov. Tako skladbo poslušalec prvič s strmenjem posluša, pri ponavljanju mu že gre na živce, cel spored te vrste skladb bi bil pa tudi za najmočnejšega nevzdržen. Popolno nasprotje Mosolovu pa predstavlja Slavenski z oratorijsko suito Religiofonija za soli, zbor in orkester. Skladatelj se je z resnim študijem petih verstev (pogani, budisti, kristjani, mohamedanci) skušal poglobiti v njih bistvo in dati vsakemu čim vernejši izraz v glasbi. Pri nekaterih smo imeli vtis, da je zunanje, ne pa toliko notranje, dobro zadel njih osnovni ton. Še najmanj so zadovoljili kristjani. Morda zato ker so nam najbližji in smo ravno od tega dela največ pričakovali; mogoče si je pa skladatelj ravno pri tem delu vzel najmanj truda (kar se žalibog tudi sicer dogaja). Naše predstave o krščanski religiji, o njenem bistvu in o njeni glasbi so čisto drugače usmerjene, zato pri tem oddelku nismo mogli zaslediti ne zunanje ne notranje zveze med glasbo in religijo. Tudi šesta »veroizpoved«, glasba, kjer bi se skladatelj lahko nemoteno sprostil, nas je pustila dokaj hladne. Zaključni del »Himna delu« ni prav spadal v ta okvir. Zdel se je kot neka prisiljena koncesija sodobnemu socialnemu mišljenju. Celotna zamisel skladbe kot tudi njena skladateljska izpeljava sta pa vsekakor izvorni. — Pevsko društvo »Ljubljanski zvon« je praznovalo letos 30 letnico obstoja. Za to priliko je priredilo koncert slovenskih narodnih pesmi v umetnejši obdelavi. Zbor, ki ga vodi v zadnjem času Dore Matul, je pokazal prav lepe uspehe. Marsikaj se bo dalo seveda še izboljšati; a material je tukaj, dobra volja tudi, mlad in delaven dirigent je pa porok, da bo Ljubljanski zvon v bodočnosti v našem koncertnem življenju vsaj

toliko pomenil kot je pred leti. — Pred odhodom v Prago je nastopil v unionski dvorani »Trboveljski slavček«. Zbor je bil tehnično izvrstno pripravljen, a se ni mogel v neakustični dvorani tako razviti kot smo ga bili vajeni slišati prejšnja leta. — Tudi pevsko društvo Krakovo-Trnovo se vsako leto pokaže na koncertnem odru. Njegovo izvajanje ima od leta do leta več estetskih vrednot, zato ima tudi vedno večji krog prijateljev. — Svojevrsten umetniški užitek je nudil koncert moškega zbora »Smetana« iz Plzna, ne toliko po lepoti glasov kot po točno in izredno kremenito izdelanem podajanju. — Isti način izvajanja smo opazili tudi pri zagrebškem akademskem zboru Mladost-Balkan, ki ga vodi znani skladatelj Jakov Gotovac.

S komorno glasbo nas je seznanjal »Ljubljanski godalni kvartet«, ki je nastopil dvakrat. Gostovala sta pa godalni kvartet iz Dresdena in Praški kvartet. Poleg izvajanih skladb smo imeli priliko spoznavati svojstveni način podajanja dokaj različnih umetniških združenj; obenem smo merili domače moči s tujimi, pri čemer smo mogli ugotoviti lep napredek domačih umetnikov.

Od domačih pianistov smo slišali Ivana Noča, od tujih Nikolaja Orlova in Pavla Wittgensteina. Z lastnim koncertom je nastopil še violinist Karlo Rupel kot tudi tenorist Anton Drmota.

Z vzgojnega in umetniškega stališča zanimiva je bila vrsta mladinskih koncertov, ki jih je zamislila Glasbena Matica. Mladina se najlaže in najhitreje seznanja z glasbeno literaturo na ta način, če se ji vsakokrat poda, podobno kot v šoli, le eno poglavje iz glasbene umetnosti. Tako je imel prvi koncert naslov »Pesem«, drugi »Arija«, tretji »Variacij«. Uvodne besede so izvajane umetnine mladini še bolj približale. Žal so nekateri koncerti zaradi pozne sezone za letos morali odpasti.

Prezreti ne smemo velikega vzgojnega dela, ki ga vrši državni konservatorij tudi v koncertnem življenju. Ravno tukaj smo imeli priliko slišati toliko dovršeno izvajanih in razveseljivo dobro obiskanih koncertov, da moremo z najlepšimi upi zreti v bodočnost. Nastopi so kazali z enega ali drugega vidika toliko enotno lice (na pr. francoska glasba, ruska glasba, štiroročna klavirska glasba, orgelska glasba itd.), da lahko služijo kot vzor za sestavljanje stilno enotnih sporedov. Ti nastopi, ki so trajali tja do konca junija, so tudi zaključili letošnjo glasbeno sezono. Prav tako ne smemo prezreti treh pomembnih koncertov pomnoženega radijskega orkestra, ki ga vodi dirigent Drago Šijanec. Že v ljubljanskem studiu je Šijanec z dokaj nepopolno zasedenim orkestrom vršil skoraj čuda, zbudil je našo pozornost pri nekaterih koncertih, kjer je imel njegov orkester še precej podrejeno vlogo (orgelski koncerti v stolnici itd.), svoje zmožnosti je pa najbolj dokazal na treh samostojnih koncertih, posvečenih klasični glasbi. Šijanec odlikuje zlasti resnost, s katero se loti dela, odločna poteza, ki jo zna vnesti v orkester, ritmična napetost, ki jo vzdrži vseskozi do konca skladbe. S svojimi koncerti je izpolnil vrzel, ki je nastala po prvem koncertu filharmonije.

M. Tomc